

Bilag 4 om Praksis vedr. samtykke

[Ombudsmanden temarapport 2016 om kropsvsitation og urinprøvetagning](#) (se side 12):

Ledelsen på de besøgte afsnit oplyste endvidere, at det meget lave antal af kropsvsitationer gennemført med tvang skyldtes, at personalet forsøgte at motivere patienterne til at give samtykke til kropsvsitationer under henvisning til bl.a. sikkerhedshensyn.

Hertil oplyste et enkelt hospital, at et manglende samtykke til kropsvsitation kunne have konsekvenser for patienten i forhold til f.eks. udgang. Der var her tale om patienter, som ikke var indlagt i henhold til dom eller i varetægtsurrogat. Hvis en patient ikke ville give samtykke til at lade sig vssitere, når patienten returnerede efter endt udgang, så kunne det således have som konsekvens, at fremtidige udgange blev inddraget. På samme måde kunne en forudgående aftale om at medvirke til kropsvsitation danne rammen for tilrettelæggelsen af patientens udgangsforhold.

Under et besøg på et andet hospital oplyste ledelsen endvidere, at en patient (frivillig indlagt) var blevet sendt hjem til sit botilbud, fordi pågældende havde nægtet at lade sig vssitere. Sådanne direkte konsekvenser for patienterne kan i sagens natur også være medvirkende til at motivere patienterne til frivilligt at lade sig vssitere.

Der kunne på den baggrund rejses spørgsmål om, hvorvidt der reelt forelå et frivilligt samtykke fra en patient, hvis patienten alene har indvilliget i at lade sig vssitere for f.eks. at opnå udgang. Efter ombudsmandens opfattelse gav en sådan praksis dog ikke anledning til betænkeligheder.

Ombudsmanden lagde herved vægt på, at hvis patienten i stedet decideret havde ansøgt om tilladelse til udgang, ville der lovligt – efter en konkret vurdering – kunne stilles som vilkår for tilladelsen, at patienten skulle lade sig vssitere ved tilbagekomsten fra udgangen. De psykiatriske afsnit må i disse tilfælde være berettiget til at foretage en vssitation på grundlag af et samtykke fra patienten, **uanset om samtykket kun er givet for f.eks. at opnå tilladelse til en udgang.**

Under et besøg konstaterede ombudsmanden, at der forelå en retningslinje fra den psykiatriske afdeling, som foreskrev, at hvis en patient nægtede at medvirke til kropsvsitation, gav dette i sig selv mistankegrundlag, og i så fald besluttede overlægen som konsekvens heraf, at der skulle ske kropsvsitation ved tvang. Ombudsmanden bemærkede under besøget, at kropsvsitation med tvang forudsætter, at personalet har en rimelig grund til at formode, at der er medikamenter, rusmidler eller farlige genstande på afdelingen. Den omstændighed, at en patient nægter at give samtykke til kropsvsitation, skaber således ikke i sig selv en rimelig grund til en sådan formodning. Ledelsen tog dette til efterretning.

Under besøg på to hospitaler blev ombudsmanden opmærksom på, at der i afsnittenes husordener blev stillet krav om rutinemæssige vssitationer. Ombudsmanden anbefalede derfor til ledelsen for afsnittene, at husordenerne blev bragt i overensstemmelse med lovgivningen, således at der ikke fremgik krav om rutinemæssig kropsvsitation